

Mart, 2025-Yil

PSIXOLOGIK TRENINGLARNING USLUBIY MUMMOLARI VA KOLLOBORATIV
TA'LIMDA GURUH MUAMMOLARI

Turemuratova Aziza Begibaevna

Qoraqalpoq davlat universiteti "Pedagogika va psixologiya" kafedrası assistenti.

azizaturemuratova85@gmail.com

Seytmambetova Farogʻat Ilhom qizi

Qoraqalpoq davlat universiteti talabasi.

Masharipova Nazokat Alisher qizi

Qoraqalpoq davlat universiteti talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15178208>

Annotatsiya: *Ushbu tadqiqotda kolloborativ ta'lim jarayonlarida psixologik treninglarning uslubiy muammolari va pedagogik tarafdin kelib chiqqan talabalar guruhi muammolari haqida batafsil ma'lumotlar keltirib o'tilgan. Psixologik treninglarda uslubiy muammolarni bartaraf etish bo'yicha ko'pchilik xorijiy olimlarimiz tadqiqotlarni amalga oshirgan. Psixologik treninglarni ta'limda qo'llashning zamonaviy usullaridan foydalangan holda amalga oshirilgan tadqiqot natijalari o'z samarasini bergan desak yanglishmaymiz. Psixologik treningda uslubiy muammo kelib chiqishini asosiy sababi ta'limda noto'g'ri pedagogik metodlardan foydalanish bo'lishi mumkin degan fikrdamiz.*

Kalit so'zlar: Psixologik trening, psixologik metodlar, kolloborativ ta'lim, pedagogik metodlar, individual yondashuv, uslubiy psixologik muammolar, guruh muhokamasi, psixologik mashqlar, aqliy hujum metodi.

METHODOLOGICAL ISSUES OF PSYCHOLOGICAL TRAINING AND GROUP
PROBLEMS IN COLLABORATIVE LEARNING

Abstract. *This study provides detailed information on the methodological problems of psychological training in collaborative learning processes and the problems of student groups arising from the pedagogical side. Many of our foreign scientists have conducted research on eliminating methodological problems in psychological training. It would not be wrong to say that the results of the research carried out using modern methods of applying psychological training in education have yielded results. We believe that the main reason for the emergence of methodological problems in psychological training may be the use of incorrect pedagogical methods in education.*

Mart, 2025-Yil

Key words: *Psychological training, psychological methods, collaborative learning, pedagogical methods, individual approach, methodological psychological problems, group discussion, psychological exercises, brainstorming method.*

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ВОПРОСЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ТРЕНИНГА И ГРУППОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ В СОВМЕСТНОМ ОБУЧЕНИИ

Аннотация. В данном исследовании представлена подробная информация о методологических проблемах психологической подготовки в процессах совместного обучения и проблемах студенческой группы, обусловленных педагогикой. Большинство наших зарубежных ученых провели исследования по устранению методических проблем в психологической подготовке. Не будет ошибкой сказать, что результаты исследований, проведенных с использованием современных методов применения психологического тренинга в образовании, принесли свои плоды. Мы считаем, что основной причиной методических проблем в психологической подготовке может быть использование неправильных педагогических методов обучения.

Ключевые слова: *Психологический тренинг, психологические методы, совместное обучение, педагогические методы, индивидуальный подход, методические психологические проблемы, групповая дискуссия, психологические упражнения, метод мозгового штурма.*

KIRISH

Psixologik trening mashg'ulotlarida ishlatiladigan turli xil psixologik mashqlar, o'qituvchilarning o'qitish texnikalar va pedagogik metodlarni tashkil qilishda psixologlar texnikalarning xilma-xilligiga qaramay, bir nechta asosiy psixologik trening usullarida uslubiy muammolarni ajratib ko'rsatish mumkin. Ularning ko'pchiligi kolloborativ ta'lim (ya'ni talabalar guruh bo'lib kolloborativ ta'lim jarayonida) an'anaviy ravishda guruhli bahs va vaziyatli roli muzokaralarni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, tadqiqotchilar – psixologik treningning uslubiy muammolarini bartaraf etuvchi nazariyotchilari va psixolog amaliyotchilari, shaxslararo sezgirlikni o'rgatish orqali o'zini psixofiziologik boshqarishga asoslangan metodlar, shu jumladan jamaoviy holda kolloborativ ta'limda talabalarning idrok etishga qaratilgan sezgirlikni oshirish kabi mashg'ulotlarni treningning asosiy usullari qatoriga qo'shishni taklif qilishadi.

Shuningdek, psixologik trening ishlarida meditative metodlar va ogohlantiruvchi (o'z-o'zini gipnoz qilishni o'rgatish uchun) metodlardan foydalanish pedagog-psixologlarga tavsiya etiladi. Psixologik treninglarni tashkil etish asosan tayyorgarlikda guruhdagi munozara - bu har qanday munozarali masalani birgalikda (kolloborativ) muhokama qilish, bu to'g'ridan-to'g'ri muloqot

Mart, 2025-Yil

jarayonida guruh a'zolarining fikrlari, pozitsiyalari va munosabatlarini aniqlashtirishga (ehtimol o'zgarishga, muloxaza qilish, erkin fikrlarni yuritish) imkon beradi. Treningda guruh muhokamasidan ishtirokchilarga psixologik treninglarda kelib chiqqan muammoni har xil nuqtai nazardan qarash imkoniyatini berish uchun ham foydalanishi mumkin (bu o'zaro rahbarlik va guruhning boshqa a'zolaridan yangi ma'lumotni qabul qilishga qarshilikni kamaytiradigan o'zaro pozitsiyalarni aniqlaydi) va individual tahlil orqali guruhni aks ettirishning psixologik uslubiy muammoni bartaraf etish usuli sifatida amalga oshiriladi. Natijada ushbu tajriba guruhning birligini kuchaytiradi va shu bilan birga ishtirokchilarni o'zining olamini namoyon qilishga yordam beradi.

Kolloborativ ta'limda psixologik treninglarni amalga oshirishda guruh muhokamasi shakllarini tasniflash uchun turli sabablar mavjud degan fikrdamiz. Strukturali muhokamalarda psixologik treningda uslubiy muammolar kelib chiqishining asosiy sabablari muhokama mavzusi belgilanadi va ba'zan ularning tartibi aniq tartibga solinadi. Tuzilmagan munozaralar olib boruvchining passiv psixologik uslubiy muammo metodikasi roli bilan ajralib turadi, ularning mavzulari o'zlari xohlaganicha tanlanadi, munozara vaqti rasmiy ravishda cheklanmagan holda psixologik trening shartlari jamoa qoidalari tushintiriladi. Bundan tashqari, Psixologik treningda psixologlar tematik munozaralarni ko'rib chiqish mumkin, bunda treningning barcha ishtirokchilari uchun muhim bo'lgan mavzular muhokama qilinadi; o'tmish tajribasiga asoslangan biografik; guruh a'zolarining o'zaro munosabatlarining tuzilishi va mazmuni bo'lgan interfaol usullar, pedagogik-psixologik asoslangan manbalardan foydalaniladi.

Munozara usullari turli xil vaziyatlarni tahlil qilishda, mashg'ulot qatnashchilari hayoti yoki hayotidan, psixolog tomonidan taklif qilingan shaxslararo o'zaro munosabatlardagi murakkab vaziyatlarni tahlil qilishda va boshqa holatlarda psixologik metodlar qo'llaniladi. O'yin usullariga situatsion rol o'ynash, didaktik, ijodiy, tashkiliy-faollik, taqlid, ishbilarmonlik o'yinlari kiradi.

Treningda o'yin usullaridan foydalanish, ko'plab tadqiqotchilarning fikriga ko'ra juda samarali hisoblanadi. Guruh (kolloborativ holatda) ishining birinchi bosqichida o'yinlar ishtirokchilarning ruxiy tushkunlik va aqliy zo'riqishini yengish uchun, psixologik himoyani og'riqsiz olib tashlashning sharti sifatida foydalidir. Psixologik treningga asoslangan o'yin usuli juda tez-tez ehtiyotkorlik bilan, muloqot qiyinchiliklari va jiddiy psixologik muammolar mavjudligini osongina aniqlashga imkon beradigan diagnostikalarga asoslangan holda o'z-o'zini diagnostika qilish vositasiga aylanadi. O'yin tufayli psixologik trening jarayoni jadallashadi, yangi xulq-atvor ko'nikmalari, og'zaki va og'zaki bo'lmagan muloqot ko'nikmalari tarkib toptiriladi va boshqa atrofda odamlar bilan maqbul o'zaro ta'sir qilish usullari o'rganiladi.

Mart, 2025-Yil

Ijtimoiy idrokni rivojlantirishga qaratilgan usullar, boshqa odamlarni, o'zlarini, o'z guruhlarini idrok etish, tushunish va baholash qobiliyatini rivojlantiriradi. Mashg'ulotlar davomida maxsus ishlab chiqilgan psixologik mashqlar yordamida ishtirokchilar boshqalar ularni qanday qabul qilishlari, o'zlarini idrok qilishlari qanchalik aniqligi haqida og'zaki va og'zaki bo'lmagan ma'lumotlarga ega bo'ladilar. Ular idrok ob'ektini chuqur aks ettirish, semantik va psixologik baholash talqini ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Ishtirokchilarning ushbu mashq kelajakda ularga beradigan yoki berishi mumkinligi haqidagi fikrini shakllantirish jarayonini boshqarish orqali yetakchi ularni yanada kolloborativ ko'nikmalarini rivojlanishini (psixologik trening jarayonida olgan rivojlanishidan tashqari) dasturlashi mumkin. Psixologik trening jarayonida "Aqliy hujum" metodining mohiyati jamoa hamkorligi (kolloborativ holatda tuzilgan jamoalar) asosida uslubiy psixologik muammoni yechish jarayonlarini vaqt bo'yicha bir qancha bosqichdagi (g'oyalarning generatsiyalash, ularni tanqidiy va konstruktiv holatda ishlab chiqish) ajratishdan iborat bo'ladi.

Psixologik trening jarayonida "Aqliy hujum" metodidan maqsadli foydalanish ijodiy nostandart tafakkurlashni rivojlantirish garovi hisoblanadi. "Aqliy hujum" metodini uyushtirish birmuncha sodda bo'lib unda ta'lim mazmunini o'zgartirish jarayonida foydalanish bilan birgalikda ishlab chiqarigsh psixologik uslubiy muammolarining yechimini topishda ham juda qo'l keladi.

Dastlab guruh yig'inlari va ularning oldiga psixologik muammo qo'yiladi. Bu psixologik muammo yechimi to'g'risida barcha ishtirokchilar o'z fikrlarini bildiradilar. Bu bosqichda hech kimning o'zga kishi g'oyalariga "hujum" qilishi yoki baholashiga xaqqi yo'q.

Demak, "Aqliy hujum" yo'li bilan qisqa minutlarda o'nlab g'oyalarni yuzaga chiqish imkoniyatlari mavjud bo'ladi. Aslini olganda g'oyalar sonini aqlga kiritish asosiy maqsad emas, ular psixologik muammo yechimini oqilona ishlab chiqish uchungina asos bo'ladi. Bu metod shartlaridan biri hech qanday tashqi ta'sirsiz qatnashuvchilarning har biri faol ishtirokchi bo'lishi kerak. "Aqliy hujum" ishtirokchilari oldiga qo'yilgan muammo bo'yicha har qanday mulohaza va takliflarni bildirishlari mumkin bo'ladi. Talabalar tomonidan aytilgan fikrlar yozib boriladi va ularning mualliflarni o'z fikrlarini qaytadan xotirasida tiklash imkoniyatiga ega bo'ladi. Metod samarasi fikrlar xilma - xilligi bilan tavsiflanadi va hujum davomida ular tanqid qilinmaydi, qaytadan ifodalanmaydi. "Aqliy hujum" tutagach, muhimlik jixatiga ko'ra eng yaxshi takliflar generatsiyalanadi va psixologik muammoni yechish uchun zarurlari tanlanadi. Talabalar jamoaviy holda bo'lgan bir nechta vazifalar elektron ta'lim bilan shug'ullanuvchilar bir xil maqsadlarga ega emaslar. Har qanday ta'limning murakkabligi sababli kelib chiqqan psixologik muammolar qisman ikki xil va ko'pincha bir-biriga zid bo'lgan maqsad bilan bog'liq bir-biri bilan o'zaro ta'sir qilish mumkin: pedagogik bilim sohasini o'rganish va parallel ravishda pedagogik faoliyat bilan bog'liq.

Mart, 2025-Yil

Psixologik tomonida bilim, talabalarga egallash maqsadida qayta ishlayotgan ma'lumotlar beriladi. Pedagogika tomonida talabalarning xatti-harakati "psixologik harakat" sifatida yo'naltiriladi. Psixologik harakatlar orqali sinf muhiti va pedagogik usullardan xulosa chiqarish mumkin. Fikr-mulohazalarni yetkazib berish psixologik muammolarning oldini olishga imkon beradi. Elektron ta'lim kontekstida talabalar kutish uchun ko'p vaqt sarflashadi.

Maqsad nima bo'lishidan qat'i nazar, o'qituvchilar yoki repetitorlarning o'z yozuvlari haqida fikr-mulohazalari uchun va erishilgan darajalarni aniqlashdan iborat bo'ladi. Ular ba'zi psixologik uslubiy muammolarga duch kelishadi: ular ichida to'xtab qolishadi va yozish jarayoni kechigadi.

Psixologik jarayonlarda tugallangan versiyalar; yozish paytida, davom etayotgan ishni o'z-o'zini baholash qiyin va tushunish juda murakkab holatlarga aylanib qoladi. O'qituvchilar talabalarning psixologik jarayonlari haqida cheklangan umumiy tasavvurga ega va talabalarning tushunish yoki hamkorlikni baholash qiyin vaqt talab etadi. Pedagogik nazariyalarda elektron ta'lim kontekstlarida zarur va qisman bo'lishi mumkin bo'lgan holda, kompyuterga asoslangan protseduralar bilan avtomatlashtirilgan usullardan foydalanish mumkin. Manfaatdor tomonlarning nuqtai nazarini hisobga olish. Elektron ta'lim kontekstlari tomonidan to'ldirilgan vazifalari bo'lishi mumkin bo'lgan ko'plab manfaatdor tomonlar (talabalar, o'qituvchilar, o'qituvchilar, tadqiqotchilar, ilmiy izlanuvchilar) bo'ladi. Ularning tadqiqot natijalari bir-biridan farq qiladi, bir-biriga mos keladi yoki qarama-qarshi bo'ladi. Bu vazifalar ham kuchli bo'lishi mumkin. Psixologik treningda uslubiy muammolar berilgan o'quv vaziyatini tahlil qilish uchun ishlatiladigan vosita turiga xalaqit beradi. Talabalarning kolloborativ ko'nikmalarini oshiruvchi dasturiy ta'minotni tahlil qilishga qaratilgan vositalarning aksariyati uchun ishlab chiqilgan tadqiqot maqsadlarida, ulardan boshqa manfaatdor tomonlar tomonidan foydalanish qiyinroq vazifalar hisoblanadi.

Xulosa

Psixologik trenning jarayonida trening mavzusi, maqsadi va vazifalari, umuman olganda uning asosiy mohiyati haqida trener tomonidan kichik taqdimot o'tkazilinadi. Taqdimotning o'tkazilishi treningni mavzusiga mos holda treninga qo'yilgan talablar asosida o'tkazilinadi.

Pedagog va psixologlar tomonidan trening ishtirokchilarini o'qitish uchun yangi materiallarni taqdim etish vositasi sifatida foydalanadigan ma'lumotni foydalanish mumkin.

Psixologik trenninglar ma'ruzani trener trening qatnashchilaridan yangi materiallarni olishga tayyor bo'lganlar uchun olib boradi. Ishtirokchilar taqdimotni to'liq, aniq idrok qilishlari, trening mashg'ulotiga moslashishlari uchun, shuningdek, treningga tayyorlikni yaratish uchun trener psixologik ma'ruzadan oldin yengillashtirish, psixologik moderatsiya yoki rolli o'yinlarni o'tkazadi.

Treningning har bir ishtirokchisi psixologik baholash jarayonlari davomida ma'lumotlarni faol tinglashi muhimdir.

REFERENCES

1. Turemuratova, Aziza, Rita Kurbanova, and Barno Saidboyeva. "EDUCATIONAL TRADITIONS IN SHAPING THE WORLDVIEW OF YOUNG PEOPLE IN FOLK PEDAGOGY." *Modern Science and Research* 2.10 (2023): 318-322.
2. Turemuratova, Aziza, et al. "ANALYSIS OF PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF DEVELOPING COLLABORATIVE SKILLS OF STUDENTS BASED ON A MULTI-VECTOR APPROACH." *Современные подходы и новые исследования в современной науке* 3.14 (2024): 46-49.
3. Turemuratova, Aziza, and Mahliyo Ruzimova. "PEDAGOGICAL ANALYSIS OF THE FORMATION OF COLLABORATIVE SKILLS OF STUDENTS BASED ON MULTI-VECTOR PEDAGOGICAL APPROACHES IN EDUCATION." *Наука и инновации в системе образования* 3.13 (2024): 88-92.
4. Turemuratova, Aziza, and Khurshida Atabaeva. "THE MAIN PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE FORMATION OF COLLABORATIVE SKILLS OF STUDENTS BASED ON MULTI-VECTOR PEDAGOGICAL APPROACHES IN HIGHER EDUCATION." *Академические исследования в современной науке* 3.45 (2024): 30-33.
5. Turemuratova, Aziza, and Sirgagul Orinbaeva. "MULTI-VECTOR RESEARCH ON IMPROVING STUDENTS'COLLABORATIVE SKILLS IN HIGHER EDUCATION BASED ON PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL APPROACHES." *Современные подходы и новые исследования в современной науке* 3.15 (2024): 140-143.
6. Begibaevna, Turemuratova Aziza. "EFFECTIVE EDUCATIONAL INDICATORS OF MULTI-VECTOR APPROACHES IN FORMING COLLABORATIVE SKILLS OF STUDENTS BASED ON PEDAGOGICAL METHODS OF INNOVATIVE EDUCATION." *International Journal of Pedagogics* 4.11 (2024): 153-157.
7. Begibaevna, Turemuratova Aziza. "THE ROLE OF PEDAGOGICAL METHODS BASED ON MULTI-VECTOR APPROACHES IN MODERN EDUCATION IN IMPROVING STUDENTS'COLLABORATIVE SKILLS." *CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS* 5.11 (2024): 98-102.
8. Begibaevna, Turemuratova Aziza, and Ayimbaeva Aynura Rustamovna. "PEDAGOGICAL ANALYSIS AND ESSENCE OF MULTI-VECTOR APPROACHES IN IMPROVING

Mart, 2025-Yil

- STUDENTS'COLLABORATIVE SKILLS BASED ON THE EDUCATIONAL PROGRAM." CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS 5.11 (2024): 88-92.
9. Begibaevna, Turemuratova Aziza, and Asamatdinova Bazargul Bakhadirovna. "PEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF DEVELOPING STUDENTS'COLLABORATIVE SKILLS BASED ON A MULTI-VECTOR APPROACH." European International Journal of Pedagogics 4.11 (2024): 183-187.
10. Begibaevna, Turemuratova Aziza. "APPLYING METHODS THAT IMPROVE STUDENTS'COLLABORATIVE SKILLS BASED ON MULTI-VECTOR PEDAGOGICAL APPROACHES." European International Journal of Pedagogics 4.11 (2024): 178-182.
11. Begibaevna, Turemuratova Aziza, Kushbaeva Indira Tursinbaevna, and Dawletmuratova Raxila Genjemuratovna. "THE MAIN ESSENCE OF DEVELOPING STUDENTS'COLLABORATIVE SKILLS BASED ON MULTI-VECTOR PEDAGOGICAL APPROACHES IN MODERN EDUCATION." CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS 5.09 (2024): 43-46.
12. Begibaevna, Turemuratova Aziza, Kujamuratova Gulnaz Jumabayevna, and Iskendarova Shayra Sabirovna. "PEDAGOGICAL MECHANISMS OF DEVELOPING COLLABORATIVE SKILLS OF STUDENTS BASED ON A MULTI-VECTOR APPROACH." International Journal of Pedagogics 4.09 (2024): 55-62.
13. Jarilkapovich, Matjanov Aman. "USE OF PEDAGOGICAL METHODS BASED ON THE MODERN EDUCATIONAL PROGRAM TO INCREASE THE EFFECTIVENESS OF EDUCATION." European International Journal of Pedagogics 4.06 (2024): 26-33.
14. Jarilkapovich, Matjanov Aman. "Program Technology for Choosing an Effective Educational Methodology Based on Modern Pedagogical Research in The Educational System." CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS 6.02 (2025): 30-33.
15. Kurbanova, R. J., and B. E. Saidboeva. "MAKTAB VA OILADA ESTETIK TARBIYANI SHAKLLANTIRISH JARAYONIDA O'QUVCHILARNING AKSIOLOGIK DUNYOQARASHINI RIVOJLANTIRISH." Inter education & global study 9 (2024): 114-121.